

molt antic en altres zones: Arnal *Pig* a Rbg. a. 1233 (*BABL* VII, 176). Bartholomeus *Pich* a. 1324 detentor del castell de Benicadell (*El Arch.* II, 341). I junt amb l'orònim *Picaio*, trobem un cogn. *Picàllo*, no sé si immigrant, a Bna. i a Sogorb. En un doc. de Poblet, a. 1203, un *Petri*. I *Picalí* (*Cart.* Poblet, p. 51)

PICA

'Peça de pedra, terrissa etc., còncava i destinada a aigües o altres líquids'.

Fins avui *pica* és un mot comú a tots els dialectes catalans, que bé podem dir general a tot el territori lingüístic, puix que l'hem trobat tant al Sud com Callosa; justament enlloc no en tinc tantes localitats com en la zona Maestrat-Morella, ajudant-hi sens dubte el fet de ser terra seca però no tant que no sigui fàcil d'emmagatzemar-hi aigua per torrents i barrancades: *la Pica'l Cingle*, disposada sota una cinglera, recull l'aigua que cau del Xumador, a Bel; i a la Poble de Benifassà, per semblant raó, anomenem *Barranc de la Pica*, un de ben conegut entre els menys grans; té gran renom la *Font de les Piques* a Salvassòria i no gaire menys el *Pou de les Piques* d'Albocàsser (1961); «a la *Roca de la Piqueta* hi ha una pica que s'emplea d'aigua», Caregus (1964).

Picaio, *Picalons*, V. *Pic* *Picalquers*, V. *Calquers* *Picamill*, V. *Mill*

PICAMOIXONS

Poble del Camp de Tarragona, agregat al mun. de Valls. Un agregat veí, que no hi confondrem és *La Plana*, termes diferents, si bé limitrofs.

PRON. *pikemuššons*, oït al Morell i a un capellà de Tarragona: tots dos reconeixen que en l'ús els dos llocs sovint es confonen, i sobretot els de la Riba apliquen el nom *La Plana* (Casac. 1920) juntament a tots dos. La cobla popular ens ho precisa: «*Mare de Déu del Tallat / --- La Riba, prop de L'Estret / --- Picamoixons*, prop del riu, / però més ho és La Plana / ---». El que passa és que en el nostre segle, ha augmentat la difusió del nom Picamoixons, d'ençà que l'estació ferroviària, ha esdevingut un gran entroncament ferroviari, deixant, de retop, en la penombra el nom de *La Plana*. D'altres és també tema de maledicències envejoses: «de Picamoixons, ni dones ni bacons» (1920, *Mn. X. Plassa, de Prades*). Però entorn de 1917 jo ja sentia parlar molt de *pikəmuššons* als amics reusencs i vallencs.

MENCIONS ANT. Un lloc que figura en doc. de 1171 potser ja és Picamoixons (Font i Rius, *C. d. P.* § 141), però, diu que és *Rocabruna*. Ho deixarem in-

decís i a juí d'ells. Sí que consta ja, amb el nom de *Picamoixons*, en la concessió que en fa l'Arquebisbe Vilademuls en 10-vii-1183, p.p. Morera (*Tarr. Cri.* p. 208 i *G.G.C.*, 58; Font i Rius, p. 736); 1192: «in territorio de *Picamoixons*» (*Cart.* Poblet, p. 149; *BABL* II, 459); 1206: «in loco nuncupato *Picamoixons* et ---Spinavessa ---» (doc. de l'*A.C.A.*; *BABL*, III, 378; i Font Rius, *o.c.*).

Importa tenir en compte els *HOMÒNIMS*. Un n'hi havia hagut, a la Llitera del qual parla Jaume I, en la Crònica. Atacat el rei pels aragonesos Ferric de Liçana i Ferran Sanxes de Castre, va a Montsó, «e vengrennos los de Tamarit, e dixeren-nos q. si Nós ho volíem que ells combatrien *Castelló*, a qui diem *Picamoxó* --- e combateren-lo e preseren-lo, e femlo derrotar; e puys abam-nos-ne a Liça, e levam-hi dos fenèvols ---» (§ 459, Ag. 457.18). Es comprèn que era un lloc, al qual li aplicaven aquest nom a manera de sobrenom popular, que no ha sobreviscut: seria potser el que després ha quedat com *Castellon-roí* (*E.T.C.* II, 79-80) o *Castelló del Pla*, també dit *d'Andolfa*; tots dos prop de Tamarit; i en planes fèrtils, (no cap Castejón aragonès [*AlcM*], car el domini aragonès encara és força lluny de Tamarit). Aquest caràcter de sobrenom pogué ser també el que tingué *El Picamoixons* de Valls, en l'origen. Però això, per si sol ja obligaria a desconfiar d'hipòtesis etimològiques llunyanes, pre-catalanes. P. ex. descarto una amb què havia especulat, intrigat per la xocant aparició de moixons en un nom de lloc major: *PAGUS MESSIONIS* 'terme de collita' (que establim com de sobrenom) i d'aquesta zona. Però no fantasiem postuland nom mossàrab, deturpat per una transmissió per l'àrab: hi ha poc mossarabisme en aquesta latitud. L'alteració fonètica seria violenta; i en general, cal preferir una explicació catalana, per a noms d'aquest tipus.

I que alhora ens fa més acceptable la presència dels ocellets, o ocells, com el tord ha deixat força reguer toponímic: recordem les nombroses *font Tordera* (mare dels rius i pobles dits *Tordera*), *Viladepèrdius* etc. Justament és cap a això que ens orienta un nom com *Font de Matamoixons*, a l'Alt Pallars (te. Sorpe): allà els aguaita el caçador quan hi van a abeurar-s'hi. *Pica-moixons*, *Pica-moixó*, llocs de plana fèrtil, on els moixons picolarrien totes les collites, sí no hi possessin guardatermes armats, o almenys babarettes: espanta-moixons.

Collites hem dit: i aquí esclata la guspira de la coincidència: allò que contribueix a l'esbrinament i així mateix en la consolidació d'un nom com a NL. Sí: s'entengué *moixons*, 'ocellets'; però fou també per la part de veritat que hi havia en aquella conjectura primera; i així mateix en la realitat: *meixó*, *moixó*, havia significat 'collita de les messes', en el nostre lèxic arcaic, prolongament del ll. *MESSIONES*, tal